

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 18 Fylke: Hordaland
 Tilleggsspørsmål nr. Herad: Stord
 Emne: Juletre Juleskalm Bygdelag: Sagvåg
 Oppskr. av: Karl Melkervik Gard: Melkerveck
 (adresse): Sagvåg St l. G.nr. 60 Br.nr. 1

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

Jule tre har så segga alle huslydar
 å i vissa korr der er born, både
 her i bygda og i bygdamne i kring
 (Lars Langeland) husket at på
 Lervik å der i kring tok dei til
 å brukke jule tre for ca. 75 år rida
 heima i stovene å så bygga skuleane
 smått inn renn med juletre fest
 for borni, der dei då fekk gå
 runt treet gjerne sletk at dei minste
 danna innste ringen å så utbetter
 so dei største gjekk ytterst so les
 læraren kanskje eit stykke eller
 fleire som kunde innbrenna
 i pansarne når borni var
 tröt av songen å villde hvila,
 ein pose med litt knark eple
 neke jule menner Apelrinen å
 forskjellig vartt og så ut det til
 kvar. Frå eg kan huske frå
 vel 50 år rida var barna festen
 bradi sjonelt bredye jule dags kvelden
 Da var det ein fest for vakne

Ogso i skul eller ungdom huset.

No er det juletre festar kulde. og
 mer rakk all slags lag å forningar
 Som for ein del held på fortrenger
 den gamle gode skik som fylgde med
 jule treet i heimarne.

Det har alltid vere stor star og
 tilgjersla til jul, å til å skapa
 høgtid å fest stemning med små
 middel var våre fedre ekserptakar
 I min barndom ha eg ofte merkje
 til at ekjer med små leon, og
 det forekom hos andre ogso
 den var pynta med frappir vifter
 so å seju i alle regnbuens farger
 eller nakne enkle gran eller
 furu greiner plassert i store
 kræmme sjunderen stuebrettet, eller
 på sida av eit gammalt slagur,
 under enkle kyller på veggen
 over senga der dei gamle ofte
 brukte setja midterins glass og
 den slags å var der papir lykten
 henga under byelken med talg
 lys i som dei kveikte i selstkapelig
 samver var det no svært grønt
 Sjå om der var jule tre forekom
 det i blant, i seinare tid helst
 med grønt i vasar på bordi
 so til dømes kristol med beer
 granbar - bergfletta å ymse anna.
 I fyrstinga bruktest utelukkendes
 ha som rakk fra gulv til fakk
 det er fyrst i seinare tid dei små
 som plasserast på bord kom

I bruk. 7) Fyrsta var det for det
 merste berre stunder saker pynten
 bestod seg av sukkerkransar epler
 julemenner og bakkels i både folke
 å dyre skikkelser kanskje nakne bundne
 papir korge med neten swiscker
 draps m. m. papir lekjer av mang
 slags leta glanspapir som hengdest
 i bälgen mildom meclerste greinerne
 og uyp over ein ba tre omfecere
 Og for eg kan huska det vil segga
 godt å vel 50 år sidan stang her
 både store å små julebra kuler
 å glittra å stjerna til boppen
 Gas har vare bruket fori fyrsten
 av sovorne dei gytt på ganderne
 men der var mange som ikkje
 hadde høve til det. å måtte vera
 for utan. Kaller kom stavin Gosi
 smart i bruk. 8) Det var borni
 som pyntet julebra viss dei
 var so store eller var både
 mor å far med etten til å høve
 9) Det var allmindelig bruk så
 langt eg kan spurt at dei kveitke
 Gosi juleaftne kveiden Heile hus-
 lyden både små å store gjek dei
 rundt tre å sang dei sanger
 som vanligst synges i vore
 dagar. So var det altid bruk
 å skikk å lee alle born i
 geranne laget til seg ein kveid
 i gaste lod å til å gå um
 julebra då sang dei altt
 dei kunde av nasjonal sanger

Og andre leikar songar f. eks.
 Sa gær vi rundt om en sneber-
 busk vena veimål så fører
 så når vi vasker reart tøy
 og til dels folkereise leik
 også, men det syntest dei
 eldre var helst for lett-sindigt
 Inn i midlom gjorde ein jule spel
 so som gjæia på narri (sitja på
 forundings stol (tilfelle å stå)
 i mange fleire. Julebre meite
 stå til kjødernes (Kjondeismes
 knut jagar jula ut) var eit
 gammalt ord tak. Her i byda
 sejer me hærte julebre, men
 eg har hørt dei sejer flynder
 julebre inn i Hjørnes og der
 ikring Åker-fjorden også.
 For det meste er det barn som
 greie opp med haustingen
 Hoved sakelig er det gran åfure
 som vertt nytta til jule tre
 men i fyrstinga nyttast her
 og kristal med beer på fin
 vakten linea nyttast og i blant.
 Har hørt gæte at der bruktest
 tre som var lagd av treppina
 som var inn lærte i ein staur
 men har aldri set det og har
 sikker ikke hørt nevne verdig
 betydning. Jule negt hengdest
 enten opp i eit kumbre eller
 på ein staur some brukte
 spikra ein kjopp på hver
 opppe for fuglarne å sitja på.

5

Tante min som er over 90 år
fortel at då dei var barn låg
ho å søygeni i halmen på golvet
halmen breiddest utyver og til
dagd til flatseng dei kalla
og forelderi låg i seng i stæva.
å so hadde dei brennande halglys
på bordet heile natta. Dette
besyttte muslyden mot vunde
vetter og trollskap å vunde
makten som det yrke av i alle
skikkelser i gamle dagar juletider.
Det var berre julenatta
dei låg i halmen. Slek var
det her på garden og vaktepa
lignande var det vel andre
stader her i kring.

4247

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

